Utdrag ur

Helsingfors hovrätts verksamhetsberättelse för år 2022

översatta till svenska

Åt läsaren

Helsingfors hovrätts verksamhetsberättelse för år 2022 publicerades på finska i juli 2023. Detta dokument innehåller verksamhetsberättelsens mest centrala delar översatta till svenska.

Presidentens översikt

År 2022 var Helsingfors hovrätts 70-års jubileumsår. Det gav oss en chans att blicka tillbaka på de gångna decennierna och vara stolta över det vi presterat och samtidigt se på framtiden med tillförsikt. Allt sedan Helsingfors hovrätt grundades har vi förbundit oss till att främja rättvisa, laglighet och likabehandling. År 2022 fortsatte vi den här traditionen med gedigen yrkesskicklighet och engagemang.

Föregående stycke har skrivits (på finska) med tjänsten ChatGPT som baserar sig på artificiell intelligens. Trots att tillämpning av artificiell intelligens har ökat förlitar vi på Helsingfors hovrätt oss fortfarande på våra anställdas intelligens och förmåga att förstå människolivet. Artificiell intelligens kommer inte att ersätta oss. Vi skulle klara oss med mindre än så. Vi har redan i flera år drömt om fungerande informationssystem som skulle effektivisera arbetet. Det verkar som om vi får fortsätta att drömma. Vi kommer att behöva andra metoder för effektivisering.

I förhållande till antalet anställda får Helsingfors hovrätt ta emot flera och mer omfattande fall än de övriga hovrätterna. År 2022 avgjorde vi ungefär lika många mål som inkom. Vi har dock mycket rusning från tidigare, vilket innebär att våra handläggningstider är för långa. I december 2022 tog riksdagens biträdande justitieombudsman ställning till hur den lagstadgade tidsfristen på 30 dagar för att meddela ett avgörande iakttas vid hovrätterna. Hos oss har den lagstadgade tidsfristen för att meddela ett avgörande överskridits i cirka 80 procent av målen under de senaste åren. Med hänvisning till den färska redogörelsen för rättsvården ansåg biträdande justitieombudsmannen att hovrätten, trots att det i sista hand är fråga om otillräckliga resurser inom rättsvården, inte kontinuerligt och i den utsträckning det skett får förbigå iakttagandet av 30-dagarsregeln.

Hos oss har problemen med de långa handläggningstiderna varit kända redan länge. Genom biträdande justitieombudsmannens beslut påskyndades dock de utvecklingsprojekt som redan tidigare inletts. Vi började se över våra arbetsmetoder modigare och mera kritiskt än tidigare. Vi identifierade flaskhalsarna, effektiviserade beredningen och ändrade på rytmen i huvudförhandlingen, domarna specialiserade sig och vi skapade en specialgrupp för de mest brådskande målen i vilka personen är häktad. Utöver dessa är flera andra åtgärder just nu aktuella bland annat med inspiration från Svea hovrätt.

Oberoende av alla de utvecklingsåtgärder som vi vidtar kommer den allvarliga resursbristen som varat redan länge vid Helsingfors hovrätt att nu och i framtiden märkas i alltför långa handläggningstider. Vi kan inte påverka de anslag som domstolsväsendet har. Genom våra egna åtgärder kan vi dock främja effektivisering av processerna, men bara till en viss gräns. Personalens välmående bör inte äventyras alls mer än hittills i effektiviseringen av arbetet. I motsats till artificiell intelligens behöver människorna utöver sitt arbete också tid för vila, semester, hobbyer och trevliga stunder. Jag vill tacka samtliga anställda vid Helsingfors hovrätt för er insats i att verkställa ett högklassigt rättsskydd. Det är ett nöje att samarbeta med er.

Asko Välimaa
President

Rättskipning

Rättskipningsarbetet utifrån statistiken

År 2022 inkom sammanlagt 7 899 mål till alla hovrätterna. Antalet inkomna mål minskade således jämfört med år 2021 (8 226). Antalet avgöranden som hovrätterna meddelat år 2022 (7 892 avgjorda mål) ökade något jämfört med år 2021 (7 862 avgjorda mål). Antalet oavgjorda mål (den så kallade målbalansen) steg år 2022 med ca 1 procent jämfört med nivån förra året, vilket betyder att man tillsvidare lyckats minskat den långvariga ökningen av oavgjorda mål.

Till Helsingfors hovrätt inkom 2 755 mål år 2022, dvs. 68 mål mindre än år 2021. Detta utgör dock ca 35 procent av alla de mål som inkom till alla hovrätten, och Helsingfors hovrätts andel ökade ca 1 procentenhet jämfört med föregående året. Antalet avgöranden som hovrätten meddelat (2 805) ökade något jämfört med 2021 (2 622). Antalet mål som är anhängiga vid hovrätten vid utgången av 2022 (2 076) ökade lite jämfört med året innan (2 056). Också här har den långvariga ökningen saktat ner jämfört med föregående årens ökningstakt.

Målen som avgjorts vid huvudförhandling utgjorde 28,9 procent av alla mål vid Helsingfors hovrätt under verksamhetsåret. Andelen är nästintill samma jämfört med året innan (minskning med 0,1 procentenhet). Det sammanlagda timantalet för huvudförhandlingarna var 5 479, vilket innebär en minskning med 269 timmar jämfört med år 2021. Antalet huvudförhandlingar som pågått i över åtta timmar var 174 (jämfört med 176 året innan). Antalet huvudförhandlingar som pågått i över 25 timmar (29 st.) minskade jämfört med år 2021 (38 st.).

Av alla mål som inkom till hovrätterna 2022 omfattades 74,2 procent av systemet med tillstånd till fortsatt handläggning. Vid Helsingfors hovrätt var motsvarande andel 69,3 procent. Andelen avslagna tillståndsansökningar var ca 54 procent vid Helsingfors hovrätt och sammanlagt ca 52 procent vid alla hovrätter.

År 2022 var medianhandläggningstiden för avgöranden som meddelats vid Helsingfors hovrätt 5,1 månader och 53,4 procent av målen avgjordes inom sex månader. De enklare målen verkar hovrätten klara av att avgöra rätt så snabbt. Motsvarande antal år 2021 var 5,33 månader och 52,6 procent. År 2022 var den genomsnittliga handläggningstiden cirka 8,8 månader. I de mål som avgjorts vid huvudförhandling var den genomsnittliga handläggningstiden cirka 17,9 månader. Handläggningstiderna vid Helsingfors hovrätt är längre än vid de andra hovrätterna.

Andelen mål där handläggningstiden har varit minst ett år är fortfarande rätt hög (30 procent). Antalet mål som varit anhängiga i minst ett år vid utgången av 2022 var 633. Antalet har ökat tydligt från året innan (513).

År 2022 inkom 1 739 brottmål eller tvångsmedelsärenden (63,1 procent) och 762 tvistemål (27,7 procent) till hovrätten. Andra ärendegrupper var bland annat utsökningsärenden och ansökningsärenden. Såsom året innan var den vanligaste rubriceringen på inkomna mål misshandel (201 mål). Dock hade antalet ärenden i misshandel minskat med 14 procent. De vanligaste rubriceringarna i brottmål

var därutöver narkotikabrott, stöld, våldtäkt, rattfylleri, bedrägeri och rån. De vanligaste ärendetyperna utöver brottmål var ärenden som gäller vårdnad om barn/umgängesrätt (89 ärenden), utsökningsbesvär (87 ärenden) samt skadestånd och skulder.

I hovrättens avgöranden förblev tingsrättens avgörande oförändrat i 20,9 procent av målen. Domskälen och slutresultatet ändrades till andra än oväsentliga delar i cirka 25,2 procent av målen. Därutöver lämnades 1,6 procent av besvären utan prövning och 1,7 procent av målen återförvisades till tingsrätten. Förlikning mellan parterna fastställdes i 2,3 procent av målen.

Vid färdigställandet av verksamhetsberättelsen hade sammanlagt 8 av Helsingfors hovrätts avgöranden 2022 publicerats i databasen för hovrätternas avgöranden i Finlex (FHOT).

Sökande av ändring hos högsta domstolen

Hovrätten avgjorde 2 735 mål under tidsperioden 1.1–31.12.2022. Ändring söktes hos högsta domstolen i 546 avgöranden meddelade av hovrätten under den sagda tidsperioden, dvs. cirka i 20 procent av avgörandena. Den relativa andelen ansökningar om besvärstillstånd och besvär över avgörandena minskade med en procentenhet jämfört med året innan.

Högsta domstolen beviljade år 2022 besvärstillstånd i 33 mål som Helsingfors hovrätt avgjort. Av högsta domstolens 81 prejudikat från år 2022 gällde 25 ändringssökande i Helsingfors hovrätts avgörande (ca 31 procent).

Mål som handläggs vid rättskipningsavdelningarna

Hovrätten är indelad i fem avdelningar som alla handlägger både brott- och tvistemål. De mest omfattande målen, dvs. närmast mål där huvudförhandlingen i tingsrätten har pågått i minst 15 dagar, handläggs på avdelning 5. Därtill består avdelning 5 av en särskild enhet som handlägger ärenden av jourkaraktär och andra enkla mål av mindre omfattning. I övrigt har målen och ärendena fördelats jämnt mellan de fyra avdelningarna, dock så att vissa ärendegrupper har koncentrerats till vissa avdelningar (rotlar).

Till de ärenden som koncentrerats till utsedda avdelningar hör för det första sådana mål i vilka Helsingfors hovrätt ensam är behörig. Sådana mål har vid hovrätten fördelats till en avdelning och de gäller bland annat internationella bortföranden av barn, militära brott, frigivning av långtidsfångar (i synnerhet livstidsfångar) samt advokater och rättegångsbiträden med tillstånd. Därtill är mål som gäller hyresavtal samt avvittring, arv och testamente sådana som koncentrerat handläggs inom utsedda avdelningar. Också mål som gäller konkurs, företagssanering, skuldsanering, aktiebolagslagen samt sjö- och transporträttsliga ärenden har koncentrerats till egna avdelningar.

År 2022 inkom 43 mål till hovrätten som handlades på svenska, vilket motsvarar cirka 1,5 procent av alla inkomna mål. Antalet svenskspråkiga mål ökade med 15 jämfört med år 2021. Avgörandet av svenskspråkiga mål har koncentrerats till hovrättens avdelningar 2 och 4, med vissa undantag för mål och ärenden som sköts av rotlarna.

Fördelningen av mål enligt tingsrätt

Största delen av de ändringsansökningar som inkom till hovrätten gällde mål som avgjorts vid Helsingfors tingsrätt. År 2022 inkom 1 520 (55,2 procent) ändringsansökningar från Helsingfors tingsrätt. Antalet ändringsansökningar från Östra Nylands tingsrätt var 586 (21,3 procent) och från Västra Nylands tingsrätt 508 (18,4 procent). Om man jämför med målen som inkommit till alla hovrätterna gällde 19,2 procent av ändringsansökningarna Helsingfors tingsrätts avgöranden.

Till hovrätten inkommer ärenden för att avgöras också utanför hovrättens domkrets samt från andra instanser än tingsrätterna, såsom Finlands Advokatförbund. Ärenden som gäller frigivning av långtidsfångar samt ärenden som gäller internationella bortföranden av barn inleds å sin sida direkt genom en ansökan som lämnas in och riktas till hovrätten.